

korte, hobbende rytme; de woordenkeus of woordformatie schijnt wel dikwijls aanvechtbaar . . . Goed; maar hier is een heerlijke volheid van ontroerde schouwing; hier is adeldom van gedachte; hier is, bovenal, de heilige schroom voor het verhevene, het reine, het vrouwelijke, het teedere, het zwakke, op onvergetelijke wijze uitgedrukt. Een dichter toont ons het innigste van zijn wezen in staalstrakke beelden, trotsch – als een middeleeuwsch ridder.

‘Men kan natuurlijk maar niet familjaarweg zeggen, dat het doodslaan van een ouden muzikant in een bordeel door een wraakzoekende bende krijgslieden hier werd beschreven om het lage van alle wraak aan te toonen, maar dat geen beeld in de kunst mij deze laagheid ooit dieper heeft doen gevoelen is zeker. Er kan geen sprake zijn van moralistische bedoeling – laat staan: strekking! – in een boek als dit, maar er is wel degelijk hoog moreele werking, er is uitstralende adeldom, er is een krachtig idealisme.’

Vaak, in de critiek der latere jaren, heeft men Ary Prins aan het realisme tegenovergesteld, hem als 't ware uitgespeeld tegen de realisten die het moderne leven beschrijven. Geheel ten onrechte en tot zijn eigen verbazing. Prins, de eerste die het moderne realisme in Holland heeft verdedigd en geïntroduceerd, is altijd zelf een onverschrokken, een fel realist gebleven. Hij deed niets anders als alle realisten doen: beschrijven wat hij zag in zijn verbeelding. Dat men volbloed realist en romanticus tegelijk kan zijn, hij was er het zeer treffend bewijs voor. Waarom toch ook denkt men zich zoo vaak realisme en nuchterheid als onafscheidbare gezellen? Als Prins voortgegaan was met het geven zijner eenvoudig gestelde, maar recht op den man, en de zaak, afgaande kritieken – hij schreef vóór iemand anders hier in Nederland over de groote fransche realisten en naturalisten – hij zou wel gezorgd hebben dat men beter op de hoogte bleef van wat zijn bedoelingen waren.

Schoonheid! Hij leefde voor haar, en alle ismen waren hem even goed. Met welk een vuur kon hij spreken over Villiers de l'Isle Adam en Flaubert, over Huysmans en Zola, en ook over de minder bekenden, die hij hoog stelde: Duranty, Caze, den duitscher Meinhold . . . Vele der franschen had hij persoonlijk gekend; Huysmans was een tijdlang zijn intieme vriend. Hij reisde met hem. Met een vriend reizen vond Prins een genot. Vooral wanneer hij daarbij als leider kon optreden in musea en andere kunstverzamelingen en met zijn onwankelbaar vast oordeel wijzen op zekere schoonheden, waarbij de rest als wegviel . . . De Schoonheid! Hoe heeft hij haar bemind. Zijn eigen prachtige verzamelingen, in jonger jaren met veel opoffering bijeengebracht, getuigen er ook nu nog van.